

и изкуството". И Богомил Нонев не пропуска да направи едно заключение, което има трагична сила за днешния ден: "Първите и най-податливи читатели бяха студентите по българска литература, те ставаха учители, а учениците им утре ги заместваха в университета. Тъй от поколение в поколение преминаваха формули и рецепти, . . . за да възтържествуват догматизмът и схематизмът — отличителна черта на един отминал период, чийто последици днес ние сме длъжни да лекуваме". Поне досега никое от звената на това „перпетуум мобиле“ не е разрушено.

В статията за критиката не се споменава нито едно име на наш литературен критик, не се анализира практиката на кой да е от съвременните представители на тази мъчна и често пъти мъчителна дейност. А са направени верни характеристики на откритите явления. Нонев е видял ясно силата на догматизма, който за него „не е само временна философско-историческа теза, чие то разгोलване ще я изпрати в архива на неприятните спомени, а твърде често склонности, вътрешнопсихологическа настройка у критика, задържаща инерция“. Авторът на „Критическа летопис“ е видял цялата сложност на задачата, която стои пред съвременния критик-марксист. Той трябва да изгради „широка по културния си обсег концепция“, да има упорития навик за философски обобщения и задълбочен анализ, за проникване в сложните взаимодействия между философия, социология, политика и партийна практика, неутолим стремеж към новото, към младостта. Градусът на публицистичната страст — спътник на най-ярките страници в книгата — до голяма степен спада от някои „обща места“ в статията за критиката.

Богомил Нонев е в стихията си, когато рече да осмее модните приумици, когато ще се разпали да защитава новаторството, да брани принципите на партийността, тъй както той ги вижда и разбира. И тогава не се скъпи на безбройни позовавания, направени тъкмо на място, не ограничава своята устремена към целта мисъл с никакви обширни доказателства. И този устрем често покорява недоверието, съмнението, скептичната усмивка. Страниците за Хемингуей, Арагон, Брехт, без да създават никакви синтетични портрети на тези творци, са сполучливи, остри моменти от разсмислението на Нонев за модата и новаторството, за усвояването на постигнатото от предшествениците. Всички нишки на разсъжденията за партийността и критерият на съвременната критика, за проблема „дълг към родината — дълг към властта“, поставен с такава сила от Арагон, за модата, за новаторството водят към изясняване на същността и някои принципи на нашето съвре-

менно изкуство. Цялата тревога и гняв, и обиди от невежеството на изминалите години се събира в страстния изблик против догматизма и консерватизма: „Едно стълпотворение от определения, категорични дефиниции и нюансирани тълкувания, доказателства и нетърпещи възражения оценки, премълчаване или заобикаляне на художествените факти ту ни отдалечаваха, ту ни приближаваха към верния отговор“. И след тези гневни думи за ограничеността, сектантските поражения, които нанесоха критическата практика с отхвърлянето преди години на творци като Йовков и Пенчо Славейков или Елюар, Брехт, Назъм Хикмет, след тези думи, само през няколко реда чета: „Но има неизбежности, за които забравяме. Неизбежности на растежа, на развитието и обогатяването на мисълта. . .“. Тия „неизбежности на растежа“ вече имат твърде компрометирано съдържание след популярния стих на сатирика.

В книгата на Нонев често може да се види как авторът проявява стремеж към нова мисъл, към свое откритие и същевременно — боязн от собствената си мисъл, колебание да я изрече. И не само това характеризира остатъците от наслоенията на миналото върху личността на публициста.

Първите статии в книгата, обединени под заглавие „По белите полета на поетичните книги“, показват един друг порок на съвременната публицистика — наивните, достигащи до ученически по своя маниер, възторзи, патос и литературни асоциации. Да не бѣда голословен при едно толкова силно твърдение. Нека спомена съпоставката между Яворовото „В часа на синята мъгла“ и „Не бойте се, деца“ от Вапцаров, която може да се срещне във всяка матуриетна работа, нека цитирам и тези няколко реда: „Неговите чувства и вълнения прекратват границите на „някаква си личност“ и израстват като знаме на едно време, в което тържествува и окончателно ще възтържествува правдата, истината и свободата“.

По белите полета на книгите често се насят най-остроумните бележки, там остават често и синтетични характеристики, мъдри хрумвания. В тези фрагменти на Нонев малко се среща нова, оригинална мисъл.

Статията „Съвременната проза — пътища и проблеми“ носи очевидните белези на доклад и още веднъж показва колко е трудно да създадеш нещо, което не е в твоето амплуа. В тази статия за проблемите на съвременната проза всъщност почти няма проблеми, а само последователно, по-скоро информативно разглеждане на произведенията, групирано по някои жанрови или качествени белези.

Книгата на Нонев воюва за вкуса на масовия читател, за разширяване на не-

говия литературен кръгозор. Авторът използва с успех традиционния арсенал на публицистиката — богато илюстриране с примери, които са полезна информация за читателя, популяризира нови имена и произведения от световната литература, служи си с обширни цитати от непереведени на български творби и по този начин дава представа за тях и др. Нонев иска да предпази своя съвременник от категоричните присъди на полунинтелигента, които най-често са демонстрация на еснафски консерватизъм и лош вкус. В наше време, при небивалото

разширяване на интереса към изкуството у най-широки слоеве едно такова публицистично посредничество между тях и литературата с нейните сложни специфични проблеми е наложително и полезно.

Слабите страни в стила на автора на „Критическа летопис“ не са успели да доведат до изсушаване, а само намаляват жизнеността на тази симбиоза между литературната критика и публицистиката, която е намерила интересно превъплъщение в творческата практика на Богомил Нонев.

Йордан Василев

СЪДЪРЖАНИЕ

на IX-та годишнина на сп. „Литературна мисъл“ — 1965 г.

СТАТИИ

- Аврамов Димитър — Натуралистичната естетика във Франция, V, 87.
 Акъов Васил — Съпротивата на таланта, IV, 61.
 Ангелов Боню Ст. — За българо-византийските литературни връзки, II, 58; Въпроси на художествеността, поетиката и литературната теория в старобългарската литература — VI, 106.
 Георгиев Любен — Съвременност и поезия, II, 3.
 Георгиев Никола — Завършеност и незавършеност на художественото литературно произведение, III, 51.
 Генов Кръстьо — Кълиове на романтизъм в Паисиевата „История славеноболгарская“, VI, 87.
 Димов Георги — Българската литературна критика през 80-те години на XIX в., V, 9.
 Добрев Чавдар — За самобитност на съвременната българска драматургия, VI, 14.
 Йорданов Христо — Лириката на Веселин Андреев, IV, 30.
 Каранфилов Ефрем — Георги Джагаров, II, 32.
 Куюмджиев Кръстьо — Комунистите в творчеството на Димитър Димов, VI, 46.
 Лазовски Атанас — Атанас Далчев, III, 36.
 Леков Дочо — Положителният герой на българската белетристика през Възраждането, I, 112.
 Николов Минко — Смехът на Смирненски, II, 48.
 Ничев Боян — Петко Тодоров и другите, VI, 59.
 Паси Исак — Енциклопедия на ренесансовата човечност, IV, 77.

- Петров Здравко — Никола Фурнаджиев, III, 3.
 Стоянов Людмил — Поезия и правда, IV, 3.
 Таринска Стефана — Ботевиет фейлетон във в. „Будилник“, V, 53.
 Цанева Милена — Поемите на Иван Вазов, III, 73; IV, 91.

Традиция и новаторство

- Божков Стойко — Добро начало, I, 109.
 Каранфилов Ефрем — За традицията, новаторството и някои техни особености в съвременната ни поезия, I, 75.
 Каролев Стоян — Да насърчаваме творческите търсения, I, 105.
 Колевски Васил — Традиция и новаторство и проблемите на идейността, I, 96.
 Николов Минко — За някои явления в белетристиката, I, 83.
 Обретенов Александър — Традиция и новаторство, I, 3.
 Тодоров Ангел — Една от най-съдържателните прояви на Института, I, 94.
 Цанев Георги — Традиция и новаторство в българската литература, I, 31.
 Цветков Иван — Новаторството — най-хубавата традиция, I, 88.

Съвременни български писатели за литературната критика

- Гуляшки Андрей — По-малко стар вкус! V, 5.
 Даскалов Стоян Ц. — Критичен монолог, VI, 9.
 Джагаров Георги — Критикът — моят добър приятел, VI, 3.
 Зидаров Камен — Диалог за критиката, VI, 7.

Каменова Ана — Един от въпросите, V, 6.

Манов Емил — За по-голям авторитет на литературната критика, VI, 4.

Минков Светослав — За смелостта на критика, V, 4.

Радичков Йордан — За критиката или за критика? VI, 6.

Северняк Серафим — За или — против... V, 7.

Талев Димитър — Смел съдник, тълкувател, откривател... V, 3.

Творческа анкета

Арнаулов Михаил — Как създава Кирил Христов, II, 78.

Симпозиум за 60-годишнината на М. Шолохов в Лайпциг

Цветков Иван — Шолохов и ние, III, 100.

Спомени

Делчев Борис — Срещи и разговори с Пол Едюар, II, 100.

Димитрова Елена — Монте спомени за Николай Лилиев, V, 115.

Дончев Николай — Спомени за Емануил Попдимитров, VI, 118.

Жечев Георги — „Прокрустово легло“, V, 119.

Иванов Вичо — Спомени за Николай Хрелков, IV, 106.

Из литературния живот в чужбина

Георгиева Ана — Бягство в действителността, II, 133.

Кръстева Юлия — Арагон, лирическата епопея и съдбата на лиричното, IV, 116.

Лунгу Йон — Съвременната румънска литература и румънското село, II, 127.

Стефанова Людмила — Насоката на „тематичния анализ“ в съвременното френско литературознание, IV, 125.

Писма от Полша

Бояджиева Ваня — Театрални вечери, VI, 126.

Смоховска-Петрова Ванда — Преводческото изкуство свързва народите, VI, 129.

Българската литература в чужбина

Савов Ганчо — Интересът на словенците към българите, V, 126.

Хронкова Дана (Прага) — Българска литература в Чехия през последните двадесет години (1944—64), III, 105.

Тодор Павлов на 75 години

* * * — Вдъхновен философ и литературовед, I, 138.

Георги Цанев на 70 години

* * * — Младостта и зрелостта на критика, V, 112.

Орлин Василев на 60 години

Георгиева Елена — Творческото дело на Орлин Василев, I, 141.

Йорданов Христо — С тревожния пулс на времето, I, 140.

НАУЧНИ СЪОБЩЕНИЯ И ДОКУМЕНТИ

Гургүлова Мария — В. М. Гаршин в България, IV, 136.

Данчев Георги — Две неизвестни стихотворения от началото на новобългарската поезия, I, 144.

Колевски Васил — Съветската литература във „Фронт на трудовоборческите писатели“, VI, 131.

Константинов Георги — Младият Лилиев в светлината на нови документи, III, 118.

Мартинов Иван — Вестник „РЛФ“, V, 136.

Минев Димо — Писма от проф. Асен Златаров, II, 142.

Неделчев Михаил — Неизвестно писмо на д-р К. Кръстев до Фердинанд, III, 132.

Николов, Никола Дим. — Кой е Желю — героят на „Изгубена Станка“? I, 153.

ПРЕГЛЕД

Авджиев Желю — „Традиция и новаторство“, VI, 146.

Братоев Петър — Умно и талантливо, IV, 155.

Вандов Иван — „Съветската литература в България“, V, 143.

Василев Йордан — Публицистика и литературна критика, VI, 156.

Василев Михаил — Подготвено настъпление, III, 142.

Дудевски Христо — Наследство, за което още повече ще се говори, I, 165.

Жечев Тончо — Опит за теоретическа история на литературата, IV, 145.

Кирова Лилия — Монографичен труд за Алеко Константинов, III, 145; Очерци за българската белетристика между двете войни, VI 151.

Конев Илия — Още веднъж за българо-сръбските литературни взаимоотношения през XIX в., III, 151.

Константинов Георги — Нов труд за руско-българските литературни връзки, II, 148.

Константинова Елка — „Литература и народ“, I, 158.

Ничев Драган — С поглед към съвременността, III, 149.